

LA VETILLADA.

SETMANARI POPULAR.

INMORTALITAT DE L'ÀNIMA.

V.

Pera provar que l'ànima es immortal es necessari primer que estem segús de que es una substància imaterial, una, simple é indivisible. Si l'ànima está composta de materia, no hi ha dupte que per sa naturalesa está subjecte á la dissolució, mes si es una entitat que 's diferencia essencialment de tots los cossos, la corrupció d' aquestos en res podrà perjudicarla, y no hi haurá cap rahó pera que morint lo cos ella també tinga que morir.

Es precis que guanyém lo terreno pam á pam als materialistas, y agafant la qüestió per son verdader origen comensarém preguntant:—¿hi ha no mes que cossos en lo mon? ¿hi ha una ó mes substancias espirituals? Aquest es lo punt de partida, que precisant mes los termes equival á preguntar: ¿tenim ànima? es á dir, ¿resideix en nosaltres un principi superior é independent de nostre organisme, causa de totas nostras accions de nostra activitat, de nostra vida?—Comensém per afirmar rodonament que es mes difícil provar la existencia del cos que la del esperit, y desafíem á tots los materialistas á que pugan demostrar que existeix lo compost si nó donan per suposat la realitat d' una existencia imaterial.

Comensant pels materialistas mes grossers, per aquells que dihuen que no tenim ànima perque no l' han trobada may en cap experiment, y per consegüent no está confirmada pel testimoni dels sentits, dirém que semblant opinió es tan absurda que fins es negarse á si mateix lo sostenirla. En efecte, se suposa falsament que tota substancia deu ser extensa, ó que tot lo que es real necessariament ha de estar contingut en la extensió. Lo testimoni de la consciencia destrueix der complet semblant asserció. Tots convenen en

que nostres actes interiors psicológichs son actes ben reals, y no obstant, preguntém: ¿qui pot dir que cap d' aquestos fenómens haigi sigut conprobat per lo que 'ns dihuen los sentits? ¿qui ha tocat may una reflexió, un sentiment, una resolució? ¿S' atrevirán no obstant los materialistas á dir que no existeixen semblants actes? No es menos absurdo l' afirmar que no existeix l' ànima perque no se la pot imaginar, com si tan sols pogués ser real lo que pot representarse per medi d' imatges sensibles. Aquesta mania de creures mes real y positiu tot lo que 's veu, tot lo que 's palpa ó lo que 's sent que no alló que es confirmat purament per la rahó, es certament una falta tan gran de lògica, que pasma 'l véu-rela en homes que per altra part volen que se'ls consideri en la noble regió de las ciencias. Per desvaneixer tan ridicol sofisma, basta considerar lo caracter sintetich de l' Algebra y la Geometria, per exemple, y que 'm diguin si las veritats que descubreixen y apliican aquestas ciencias deixan de ser mes positives perque son purament racionals, y prescindeixen casi sempre de las formas concretas y determinadas que la materia ofereix á la imaginació. Realment, existeix una diferencia entre la concepció imaginativa actual y la intelectual ó potencial, mes l' objecte de las dos no deixa de tenir la mateixa realitat.

Un *quilògono*, es conegut per un acte de inteligencia, mes no d' imaginació; un *triangul*, es conegut per un acte de inteligencia y un altre de imaginació, un *eptàgono*, se concibeix primer per un de inteligencia y després per un esfórs de la imaginació. Si un, donchs, no te la forsa necessaria pera imaginar un *eptàgono*, no per xó pot negar sa existencia, puig coneixentlo y concebintlo intelctualment, la sua realitat es igualment marcada, y lo que 's dedueix d' aquesta observació psicológica es que existeix un inmens terreno de veritats y de fenómens, que no está al

alcans de nostra imaginació y molt menos de nostres sentits. Las ideas sensibles no 'ns han d'enlluhernar ab aquest caracter positiu y pretençió ab que se 'ns presentan, puig veyém que son molt contingents y may trobém en ellas aquella seguretat y certesa que descubrim en las altas esferas de la rahó.

Mes, lluny de ser las percepcions sensibles las que entranyan mes realitat y certesa, son al contrari las que ofereixen menos seguretat de sa existencia y las que de sí mateixas nos condueixen mes sovint al error. Aixís veyém que ni 'ls colors tenen en los cossos la objectivitat real que los sentits nos aparentan, ni 'ls sonidos ni las demás sensacions serian qualitats positives si no fossin apreciadas y determinadas per l' element intel·lectual de nostre percepció. En aquest sentit deya Bacon: «totas las percepcions, tan dels sentits com del enteniment son per analogia al home, no per analogia al univers.» Y es que tot lo existent en la naturalesa tendeix á manifestarse y á reproduhirse en certa manera com en un foc esplendent en la nostra intel·ligencia. Se pot arribar á duptar del mon exterior, si no 's sap trobar lo solit fonament hont descansa 'l criteri que 'ns assegura de sa existencia, mes no podrà may ningú duptar de la realitat de son pensament. Per coneixer lo primer, nos tenim que servir d' un medi, que son los sentits, mes lo segon lo coneixém immediatament per la consciencia: pera lograr certitut en los fenòmens externs, tenim que fer un trànsit del subjecte al objecte, que ni 'l gran Balmes acertaba á esplicarsel, atribuintlo hipotèticament á un instint intel·lectual, trànsit que no ha sabut salvar la filosofia alemana extraviantse en una doctrina que nega tota substancialitat exterior; lo qual deu desconcertar als materialistas, porque vehuen en aixó una proba de que mes aviat se dupta del mon material que del espiritual. En cambi, pera afirmar la realitat dels actes intel·lectuals no tenim que sortir de nosaltres mateixos: estan presents en lo mes intim de la nostra ànima, están units ab nostra consciencia; negarlos seria contradir nostra mateixa negació. Per xo afirmava Descartes que veyia mes demostrada la realitat del esperit que no la materia, y *que estava científicament mes segur de la existencia de Deu y l' ànima que no de la existencia dels cosos:*

Tenim donchs ja desvenescuda la primera aprensió dels materialistas: tenim que la realitat dels fenòmens psicològichs no sols iguala sino que supera en certesa als fenòmens del mon ex-

terior, mes clar: nostres sentiments y nostres actes intel·lectuals son mes certs y positius que totes las substancias materials. Avansém aquí un pas mes, atacant á nostres adversaris en son propi terreny. Ells diuen ara:—lo pensament no pot provenir sinó de la materia, tots los actes de la intel·ligencia no son sinó funcions del organisme.—Probém que semblant asserció es completament contraria á la observació y la experiencia, ó mes be, que no te cap fonament solit en que apoyarse.

Fixémnos primerament en un acte de nostra intel·ligencia. Si perteneix á un subjecte compost de pars, (com seria l' ànima en cas que fos material,) ó be cada una de ellas coneixerá l' objecte tot enter, y llavors hi haurá molts coneixements totals del mateix objecte, lo qual may succeheix, y per consegüent la experiencia contradiu eixa primera suposició; ó be cada part tindrà un coneixement parcial, y no tenint cada una sino la seva porció de concepte, lo coneixement total y únich no estarà en cap part, mes la experiencia 'ns diu d' una manera certa que tenim coneixements totals. Si 's vol suposar un centro hont cada part hi porti sa contribució de coneixement, es precis que aquest centro sia simple, perquè si hi ha pars torném á tenir la mateixa dificultat. Luego lo subjecte de tots los actes intel·lectuals no pot ser una entitat composta material sinó una sustancia simple, y por consegüent, la nostra ànima deu ser espiritual.

Que s' examinin las qualitats de la materia que s' observi son modo de funcionar, y 's veurá que no guardan cap analogia ab las funcions que atribuhim á nostra ànima. ¿Que es un cos? una sustancia extensa, figurada, pesanta, sávida, colorada, olorosa; ¿y quina de aquestas qualitats, ja siga essencial ó accidental pot considerarse junta ab lo esperit, quals facultats son la voluntat, la intel·ligencia y la sensibilitat, ¿com pot afirmarse que la unitat, la activitat y la simplicitat, atributs que tan clarament en l' ànima se manifestan, pogan provenir d' una sustancia essencialment extensa, divisible, composta y passiva? Si lluny, donchs, de trobar analogia en las funcions intel·lectuals y las qualitats de la extensió, trobém que son completament contradictories, ¿per quina entranya aberració lògica s' empenyan los materialistas en atribuhirlas y unirlas á una mateixa sustancia? Las facultats del cos se reparteixen entre sas moléculas materials las facultats de 'l ànima no poden de cap modo dividir-se entre moltes parts. Seria bonich que 'ls

materialistas nos fessen observar la meytat d' un pensament, ó la tercera part d' una resolució, ó be 'ns fessen veurer com un acte de enteniment ó voluntat resulta de un cert moviment corporal, d' una forma ó d' un color de la materia cerebral.

Mes nostres adversaris, que may han pogut rebatrer aquestos arguments fundats en lo mateix terreno de la observació hont cabalment ells pretenen apoyar las suas teorías, veyents apretats en sont propi camp pero preferint an que entregarse á la forsa de la lógica acudir al terreno de las puras cavilacions, nos responen que nosaltres no coneixém totas las propietats de la materia, y que per consegüent no podém afirmar que li repugni 'l pensament.

Estranya tussunería es aquesta, pretenir refugiarse á una hipótesis sens cap fonament, avans que consentir en admetrer una explicació completament demostrada; y tan es mes estranya semblant pertinacia en quant sempre han sigut ells los que han afectat la pretenció de no admetrer cap doctrina que no estés fundada en una sólida esperiencia. Mes aquest subterfugi es tan débi que gayre bé no val la pena de combatrel. En efecte; pera saber que un predicat repugna á un subjecte, no tenim cap necessitat de coneixer la essencia de aquest, nos basta 'l coneixament d' alguna de sas qualitats essencials á la qual repugna 'l predicat. Aixís, per exemple, un home qualsevol sens entendre en Geometría ni coneixer cap propietat de lo circumferencia, tenint tan sols lo simple concepte de aquesta figura podrá mol ben afirmar que es impossible que estigui formada per ánguls, porque apesar de totas las propietats que 'ls matemátichs pugan trovar en aquella cúrva se veu que sempre sería impossible concebir una circumferencia ángulosa. Lo mateix tenim que dir de la materia: nosaltres sabém de cert que es composta y divisible, y per consegüent, en rigor hem de conclourer que no li pot correspondrer ni la simplicitat de nostres actes intelectuals, ni la unitat de nostra consciencia, á no ser que admettessim que una cosa pot ser simple y composta al mateix temps, es á dir, tenir parts y no tenir-ne: la verdadera contradicció.

Finalment; per establir la sua hipótesis, los materialitats deurian probarnos que la extensió es necessaria al pensament, y podém afirmar que may cap d' élls ha pogut lograrho: que no pretinguin, donchs, sostenir científicament la thesis materialista. Perque es precís observar ademés que no's deu cambiar lo verdader estat de la qüestió. Se suposa que 'ls espiritualistas tenim de

probar la existencia del esperit, y aixó es un fals supòsit, perquè ells son los que primer deurían demostrarnos la materialitat que atribueixen á nostra ánima, contra 'l sentit comú de tots los pobles y contra tots los datos de la observació. Ells nos volen fer confondre dos naturalesas que concebim separadament, que tenen atributs diferents y accions contradictorias, sens que fundin tan atrevida pretenció en cap rahó positiva.

No 's donan sinó afirmacions gratuítas, y s'apela al testimoni dels sentits com si no convinguessim tots en que aquestos no 'ns poden certificar mes que lo sensible, com si tots los coneixements de la humana inteligencia, estiguessin reduhits á lo que 's veu y lo que 's palpa. ¡Estranya negació de la ciencia, per homens que tan pretenen glorificarla!

J. Planas y Feliu,

PLANY DEL ESPERIT.

Al fons d' eixa vall trista
Damnada criatura,
Si gir en torn ma vista
La terra se 'm figura
Desert de tanta aspresa
Que 'm dona al cor fredat:

Quan naix lo sol, serena
Mon cor, y esper mudada
Trobar al jorn la pena,
Y arriba la vetllada
Y may, ja muy recullo
Que 'n sia aconortat.

Camino en mon destierro
Buscant flors peregrinas,
Y pels camins hont erro
No trobo mes que espinas,
Cercó per tot debades
Descans quan llas n' estich.

Y 'l fi d' eixa jornada
Ja qu' arribés voldria,
Perqué trobés posada
La pobre ánima mia
Hont descansar per sempre
Pogués de son fadich.

De mon peregrinatje
Contada es la carrera,

Y al fi de mon vialje
Sé que mon Deu m' espera
Pera damnar ma vida
Si en mon camí fiu tort;

Y quan mir sa asperesa
Y la tempesta estalla
Y sento la flaqueza
Del cor que sovint falla,
Ben cert que fins tremolo
Tementne mala sort.

Mes, que! ¿n' es l' ayma mia
Una òrfana llansada,
O be la ma que guia
L' auell-á la niuada
No 'm donará una senya
Puig dat m' ha 'l pensament?

Brunziu! cers de la pena,
Troneu! mais de la vida,
Que l'anima serena
May mes esporuguida
Sols á divina parla
Tindrà l' ohir atent.

Miquel Parera y Solell.

LA BUTLLA DE LA SANTA CREHUADA.

I.

Demá, diumenge de Septuagèssima, 's passejará al dematí pels nostres carrers y plassas la Professó de la Butlla de la santa Crehuada. Aquesta cerimonia religiosa serà segurament objecte de despreci, de mofa, de crítica, de calumnia per part dels impios, dels indiferents y hasta d' alguns que volen passar per veraders catòlichs. Y no obstant, si pregunteu á tals personas la rahó de la seva conducta, estich ben cert que 's quedarán mudas no sabent que respondrer, porque ignoran completament lo que es la santa Butlla y lo que la seva Professó significa. Jo voldria que 'ls enemichs de la Iglesia, avans d' atacar un punt qualsevol de nostre Religió, 's prenguessin la pena de estudiarlo ó al menos de fèrselo ensenyar; aixis no sortirian de la seva boca tantas blasfèmias, fillas la major part de las vegadas de la ignorancia: aixis los hi succehiria tal volta, lo que succehí al Marqués de Ripont, protestant y masó no hi ha molt temps

y ara un dels catòlichs més fervorosos d' Inglaterra, que estudiant pera combatrer la Religió 's vejé de repente il·luminat pels ratjs resplandents de la veritat y 's quedá convertit en un dels seus més zelosos defensors.

Curt serà lo meu treball, atés lo molt que de la Butlla 's pot dir; procuraré no obstant posar hi tot lo necessari pera instruir be als lectors de LA VETLLADA sobre un punt tan interessant en nostres desgraciats temps.

Es la Butlla de la santa Crehuada un diploma Pontífici plé de privilegis y gracias espirituals concedits als fiels per la primera autoritat de la Iglesia, per lo Vicari de Jesucrist en la terra ó sia per aquell que té potestat de ferho. Se 'n diu Butlla de la paraula grega *Bule*, que significa Diploma; se 'n diu de la santa Crehuada, porque fou primerament concedida als que prenian la creu pera anar á defensarla contra 'ls enemichs de nostra santa fé. Lo seu nom pues manifesta clarament que no es una cosa moderna sino bantant antigua. Pera trobar lo seu verader origen precis es retrocedir hasta la segona meytat del sigle dotse. Estavan los Musulmans en posseció de Jerusalem y de tota la Palestina. Los llochs sants eran tots los dias objecte de las profanacions més horrorosas, los cristians eran tractats ab lo més cruel dels despotismes, lo nom de Jesucrist era publicament escarnit y blasfemat, la religió verdadera anava per moments á desapareixer de la terra que va sér lo seu bressol. Pere l' hermitá, vingut expressament d' allí pera donar coneixement á la Europa cristiana de lo que passava, conmoqué ab la seva eloqüencia á tot l' Occident. Lo crit de *Déu ho vol, Déu ho vol* que 'ns armem tots y anem á lliurar la terra santa, va ser la resposta, que donaren los princeps y senyors cristians reunits en lo Concili de Clermont. Fou á las horas que 'l Papa Urbano segon va expedir la primera Butlla de la santa Crehuada, per la qual concedia moltras gracias y favors espirituals á tots als que prenian las armas en defensa de la Religió.

A imitació d' Urbano segon los Papàs concediren la mateixa Butlla als esforsats cristians, que prengueren part en las demás Crehuadas contra 'ls infiels y 'n la Crehuada contra 'ls Albigenses.

En nostra Espanya va ser per primera vegada concedida per lo Papa Julio segon á principis del sigle catorse. Encara 'ls Moros se trobavan dins de nostra Península, encara feyan sufrir lo seu duríssim cautiveri á una gran part de la

hermosa Andalusia, encara desde las torras de la forta Granada insultaban y desafiaban á nostra pátria. Los reys Fernando quart de Castella y Jaume segon d' Aragó, despres de haver demanat al Papa la seva benedicció y demás gracias que 'n semblants cassos se acostumavan á concedir, alsaren la crehuada espanyola, desitjosos de coronar l' obra de la reconquista tan gloriosament comensada per Pelayo en las rocas de Covadonga.

Tots los successors de Julio segon ab interrupcions molt breus continuaren dispensant á la Espanya la gracia de la Butlla de la santa Crehuada, y Gregori tretse, de felicíssima memoria sobre tot per nosaltres, volguent premiar en nom de Déu y de la Iglesia á nostra pátria, l' hi concedí en lo any 1573 en temps del gran Felip segon la célebre Butlla *plumbea*, de plom, ó *llatina*, plena de gracias las més grans y de favors los més extraordinaris. Aquesta es la Butlla, que dura encara ab petites modificacions, continuada sens interrupció per tots los demás Papas y concedida de nou per lo difunt y estimadíssim Pio nové á quatre de Decembre de 1877.

Encara que la Butlla sia una sola, n' obstant se divideix en Comú de vius, de Lacticinis, de Composició, de Difunts, á las quals deu anadirse l' Indult de carn ó quaresmal.

Los fiels que prenen la primera, s' enten vivent en Espanya ó en los dominis espanyols, gosan dels següents privilegis y gracias. Confessant y conbregant devotament guanyan cada any una indulgencia plenaria. Dejunant en los dias que no son de precepte y pregant á Dèu á la intenció del Papa, guanyan las indulgencias parcials corresponents á quinze anys y quinze quarentenas de perdó. Fent las estacions ó visitas en los dias senyalats, poden guanyar las indulgencias parcials en la mateixa Butlla expressadas; pero en los dias del Dijous Sant, Diumenges de Resurrecció y Ascensió tercera estació, y de Nadal la guanyan plenaria. Plenaria també es la que 's guanya en los dits dias de estació fent las corresponents visitas, despres d' haver rebut los sagraments de Confessió y Comunió.

Poden además los fiels, que tenen la primera Butlla, una vegada durant lo any y, un altra en l' article de la mort ser absolts per qualsevol confessor aprobat per l' ordinari de tots los pecats y censuras reservadas, exceptuada la heretjia mixta. Poden també demanar al seu confessor la commutació de tots los vots y juraments ab molt pocas excepcions. Poden celebrar, oir missa y re-

brer los Sagraments, exceptuada la comunió en la Pasqua, en las iglesias y oratoris durant lo temps de entredit. Poden finalment merjar ous y lacticinis en la quaresma y altras dias de dejuni, no sent sacerdots, y fer us de carns saludables en los dias d' abstinencia, haventhi verdadera necessitat y precedint lo conceli dels metjes espiritual y temporal.

La segona Butlla es á favor dels sacerdots, per la qual se 'ls hi permet l' us dels lacticinis en lo temps en que estant generalment prohibits.

La tercera dona facultat pera compondre 's respecte dels bens mal adquirits en los casos determinats per la Iglesia.

En la quarta 's concedeix una indulgencia plenaria á favor de l' ánima per la qual se pren.

La quinta facultat á tots los que la tenen, mentres tingan además la primera, pera menjar carn en la Quaresma y demás dias de dejuni, exceptuats no obstant lo dimecres de Cendra y altras dias de rigorosa abstinencia.

Las limosnas que 's donan per las Butllas, las quals servian primerament pera sostenir las guerras contra 'ls infiels, serveixen avuy per lo culto diví y per las Iglesias pobres de Espanya.

La Butlla de la santa Crehuada pues, atesos lo seu origen, la seva naturalesa, 'l seu fi, la seva historia, es digne de tot nostre respecte y de tot nostre amor.

Los que la calumnian, la critican, la desprecian, ni son verdaders católichs ni verdaders espanyols, lo qual veurém en un altre article.

Pere Collell, Pbre.

L' ALIGA Y LO ROSSINYOL.

FAULA.

He sentit contar ab dol

Qu' una áliga enamorada

De lo cant d' un rossinyol,

Pará en son arbre lo vol

Y aixís li digué admirada:

—Melodiós es lo teu cant,

Mes en vá en la selva oscura

Las nits ne passas cantant,

Los aucells no apreciarán

De tos cantars la finura.

D'una roca en lo cimbell
Que fereix del cel lo blau
Tinch per niu un fort castell,
¿Vols venir, lo bon aucell,
A habitar en mon palau?

Cedint á ilusions hermosas
Partí l' aucell al instant,
Hont sas notas melodiosas
Las áligas orgullosas
Celebraren ab encant.

Mes se diu que un jorn cansadas,
No trobant ja cap consol
En sas modestas cantadas,
Las áligas despiadadas
Mataren al rossinyol.

Si 'l gran pel petit delira
Es com pel joch lo nin bell
Que 'l cansa promte, y lo tira;
¿Y es que 'l gran al petit mira
Com l' áliga al pobre aucell!

Joan Planas y Felu.

ANÉCDOTAS Y SENTENCIAS.

Lo célebre físich Franklin era, al mateix temps que docte en las ciencias home de agut ingeni: son caracter investigador y geni sentenciós sabia aprofitar las mes lleugeras circunstancias pera dar als homés una lliadó moral.

Parlant de la previsió indispensable pera los negocis y de la necesitat, de pendre en hora oportuna las precaucions diu: «jo un dia vaix pegá de cap contra una viga, obligantme á baixar dolorosamet 'l coll: un vell que va veure 'l fracás, me digué:—amich meu, es necessari abaixarse á son temps.»

Franklin fou desde sa infantesa molt laboriós, previsor y económich. Siguent aprenent d' impresor, quant era noy, guardava 'ls estalvis de son escasissim setmanal, destinantlos per lo regular á objectes útils. Un dia va comprar ab ells un flautí á la fira, péra lo qual va habé de menester molt temps de trevall y privacions. Després de haverse desenganyat per la poca utilitat de la compra, puig no sabia tocar dit instrument, lo va fer trossos, y resolgué no comprar may mes joguinas inútils.

Mes endevant, quan veyá á un que s' arruinava per adquirir un grau ó una vanagloria, ó

desperdiaba l' ingeni pe 'l plaher, solia esclamar ab la sua gracia natural:—¡que car li costa 'l flautí an aquest home!

Franklin va deixar pera sa tomba lo següent epitafi.—«Lo cos de Benjami Franklin, impresor, com las folras d' un llibre vell del qual estan arrancadas las fullas y borrats lo títol y 'ls dau-rats, aqui jau, víctima dels cuchs. La obra no obstant no 's perderá, sinó que tornaré á apareixer, segons ell creu, en una nova edició corretgida y aumentada per l' autor.»

Ptolomeó Soter, un dels mes célebres reys d' Egipte per sa afició á las ciencias y las lletras, encarregá un dia al insigne matemátich Euclides que li presentés uns elements d' Aritmética y Geometria, ab la intenció de apendrer eixos coneixements. Cumplí Euclides sabiament l' encàrrech; pero habent Ptolomeo passat molt temps esforsantse en va pera compendrer aquellas nocions, cridá un dia á Euclides, y li digué: «¿no hi ha algun camí menos espinós que aquest qu' ordinariament se segueix pera arribar á aquestas ciencias?»—«No, princep, li contestá 'l sabi géometra, no hi ha en las matemáticas cap camí esprés pera los reys.»

Enrich quart de Fransa fou un dia sorprés per l' embaixador espanyol mentres anava caminant de quatre grapas ab un de sos fills encamellat sobre sas espatllas. Lo rey se 'l mirá ab serenitat, y li digué:—«¿Sou casat?»—Si, Senyor, replicá l' embaixador, y tinch familia.—Sent aixís, digué 'l monarca, me 'n alegro, puig podré doná una altra volta per la sala». Lo monarca seguí caminant de grapas, mentres que son fill l' atiava ab un fuet y li donava fortas espueladas. Y 's conta que de tots los que 's burlaren d' aquesta diversió del rey, no n' hi havia cap que fos pare.

Un rey deu obrar tal com si Deu estigués present. Platon diu: «La gloria d' un regne consisteix en l' amor á la equitat».—Es mes hermós ser vensut per la justicia que 'l triunfar per las armas.—Un estat se troba ben disposat per l' exemple, que cambia las personas, y las forma pera la virtut; quan las lleys son molt sovint remeys que carregan ab eccés en compta de consolar.

Bossuet.

Quan la virtut comensa á ferse notar, las costums son ja alteradas, y si ve á semblar ridícula, es ja l' ultim grau de corrupció.—L' estat mes felís seria aquell ahont la virtut no fos un mérit.

Duclós.

Lo naturalesa nos vá ensenyar las cosas necessarias, que son pocas y assequibles: la necessitat va inventar las supérfluas, que son moltas y difícils.

Lluís Vives.

Crónica General.

—L'arquitecto diocesá D. Manel Almeda ha comensat la enujosa tarea de peritar las fincas urbanas de la ciutat, comprobant las declaraciones presentadas per sos respectius propietaris. Ho celebrém de veras, pues ja es hora d' esmenar las moltíssimas barbaritats comesas pel Sr. Sétien, de trista recordansa. Hi' ha finca que está pagant avuy á rahó del doble valor del que produheix, solament perque á aquell senyor li doná la gana d' amillararla á són gust, desestimant las justíssimas reclamacions del propietari. Per xó'ns alegrém de que la difícil tasca de la comprobació s' haja encarregát al Sr. Almeda, puix de sa regoneguda honradesa esperém justicia en aquesta ocasió. Lo que cal fer es que quant lo producte d' una finca estiga declarát com se deu, nos 's carregue ni d' un céntim para omplir l' expedient, com se sól dir, y que quant alguna finca paga mes del degut també se la rebaixi del modo convenient.

Hi há certas rodas del ram d' administració, que moltas vegadas no volan marxar si no s' untan be d' oli, més ab seguretat esperém que no succehirá axis en aquest cas; ho esperém del bon nom y elevada posició que ocupa lo Sr. Almeda.

—Diu nostre colega l' «Eco de Port-Bou» que una lògia masónica de Perpinyá donará un magnífich ball y un concert ab lo proposit laudable de recullir almoynas pels pobres. Un dels assumptos que tenim en llista pera trectar ab preferencia en las planas de «La Vetllada» es lo de la caritat layca, ó caritat masónica, ó filantropia, digaseli com vulga, qu' ab tots aquestos noms se coneixen los captiris ó colectas que fan los filántropos pera aliviar la sort dels miserables, mentres los hi arrancan del cor lo dolcíssim consol de la fé manantial

inagotable en las tribulacions y adversitats de la vida, pera inspirarlosi ideas que engendran l' odi y la guerra entre las clases sociales, entre aquellas clases que deurian formar una ben avinguda y carinyosa familia; ideas que portan la sement del rencor inestingible entre 'l rich y 'l pobre, entre 'l fabricant y l' obrer, fent impossible aquell precepte divi que mana als homes estimarse los uns als altres.

Per avuy no fem més que indicar nostre modo de pensar respecte á la egoista filántropia ó caritat sense religió, que ha sigut anomenada ab molt acert *la moneda falsa de la caritat.*

—Avansan en gran manera las obras del empedrat del pati d' aquest Sant Hospital, dirigidas per lo conegut mestre en Pascual Espelt. Algunas milloras notables hem observat també novament en la Iglesia, entre ellas los magnífichs grahóns de mármol blanch per pujar al altar major; las pinturas del cancell, sencillas y de bon gust, y la bonica tarima de mosáich, obra del Sr. Espelt, fill, voltada d' una pessa fosa de llautó brunyt construhida per lo Sr. Puig, courer de aquesta ciutat.

—Lo dilluns vinent terminará lo temps que la lley concedeix pera la cassa; y dimars comensará la veda.

Del resmen del moviment de la població en lo mes de Jener, que publicá lo *Boletín Oficial* de la provincia, resulta que durant lo mentat mes los naixements han sigut 534 las defuncions 456, ocasionant un augment de 78 individuos á la Provincia.

En esta ciutat los naixements han sigut 49 y las defuncions 57, resultant una disminució de 8. Ni en la ciutat ni en la Provincia s' ha de contar cap mort violenta. Dels datos anteriors resulta que las defuncions han sigut aproximadament á rahó de 0'15 ‰ en la Provincia y 0'38 ‰ en la Ciutat y los naixements á rahó de 0'17 ‰ en la Provincia y 0'33 ‰ en la Ciutat, ocasionant un 0'027 ‰ de augment á la Provincia y un 0'055 ‰ de disminució á la Ciutat.

—Dissapte passat fou enterrat á Barcelona lo distingit compositor Mossen Joseph Barba, qui havia sigut molts anys mestre de capella de nostra Catedral, y are tenim 'l mateix carrech á la iglesia de Sta. Maria del Mar de Barcelona. Los individuos de la capella y los RR. Comunitaris de dita iglesia han donat en lo seu enterro una proba del efecte que li tenian y de la consideració, que 'ls hi mereixia lo finat, qui s' havia guanyat un lloch mol eminent en la composició musical. Ha deixat escritas algunas missas y altres obras religiosas molt estimadas per los intel·ligents.

R. I. P.

—En la Iglesia de Sta. Coloma de Farnés está pròxima á realisar-se una important millora. Tal es la construcció de un nou altar dedicat al Sagrat Cor de Jesús, que s' erigirá en la part lateral que actualment ocupa lo camaril de la Mare de Deu de Gracia. Hem vist lo projecte de dit altar, que es de un istil gòtich pur y d' una senzillesa y sobrietat artísticas, que honran y recomanan lo bon gust del Sr. Picas, al qual está encarregada la execució de l' obra.

—Aquesta setmana ha suferit lo comers de Girona una especie de perturbació económica ab motiu de una òrdre donada á l' Administració, de no rebre las pessetas llisas, las foradadas y las faltas de pés.

Era molt natural que avans de donarse tal disposició se senyalés un plasso pera recullir totas las ditas monedas y cambiarlas, y aixis no hi hauria hagut ocasió de la alarma que ha cundit no sols en Girona sinó en molts altres punts importants de Catalunya, Creyém, no obstant que ja s' haurá donat una òrdre convenient, puig que ja han cessat completament las queixas, y s' admet la moneda á circulació.

ROMA.—Lo dia de la Purificació lo Sumo Pontífice rodejât de sa nobla cort y assistit dels funcionarios del Paiau va rebre en la sala del trono la acostumada ofrena de las candelas feta per lo Rm. Cabildo de las patriarcals, la òrdre militar soberana de San Joan, las basilicas y colegiats de Roma, los reverents generals d' Ordre, col-legis, Seminaris, Confrarias, diputacions dels seminaris dels paisos estranjers y altras representacions eclesiásticas.

D' una carta de Roma copiem los següents paragrafs: No 's creguí que sia certa la noticia donada per alguns periódichs de que l' archiduch Rodolf haja de venir á Brindis y embarcarse allí pera la Palestina. Lo viatge del hereu del imperi d' Austria va á realisar-se á Jerusalem á fi de que se li fassa més curt lo temps que 'l separa de son aplassat casament ab la princesa Estefania, tindrà lloch directament per lo Danubi á Constantinopla, y de allí á Jafa. La acompaña la benedicció enviada per Lleo XIII, qui prepara també richs presents pera 'ls futurs esposos. Además, y á pesar del estat de las relaciones diplomáticas entre 'l Vaticá y la Bélgica, Sa Santetat enviará un Prelat especial en missió extraordinaria para felicitar al rey Leopoldo.

També ha regalat aquestos dias lo Pare Sant dos mosáichs preciosos de la fábrica del Vaticá, representant gayas flors y vistas de Tívoli, als

grans duchs Nicolás, Sergi y Pau de Russia, que 's troban en Roma en unió de la princesa Lluisa, neboda del emperador d' Alemanya. S' ha dit que las negociacions ab Russia 's troban en tan bon cami, que 'l Govern del Ezar s' hauria proposat nombrar, en lloch d' un enviât oficiós un embajador permament, idea que ha sigut molt del agrado de Sa Santetat.

No té fonament la nova de que 'l compte de Chambord haja pensa t en venir per ara á Roma. Qui ha passat rapidament per Italia dirigint-se á Jerusalem, es lo gran duch Fernando de Toscana.

Butlletí Religios.

QUARANTA HORAS: comensan demá en la iglesia parroquial de San Feliu. La exposició serà de 8 á las 11 y mitja del dematí, y de las 4 y quart á las 6 y quart de la tarde.

Demá 's farà la solemne publicació de la Butlla de la santa Crehuada. En la Seu hi haurá sermó després del Evangeli, que dirá lo M. I. Sr. Canonge Magistral.

En la iglesia parroquial de S. Feliu celebrarán també demá las senyoras associadas de la vela y oració al Santíssim Sagrament la solemne festa del desé aniversari de sa instalació en aquesta ciutat. A las 7 de matí serà la missa de comunió. A las 10 solemne missa cantada. A las 5 de la tarde després de cantarse 'l Trisagi y la Estació major, predicará lo Rnt. P. Tiburci Valero, donant fi á la funció ab un villancico y reserva.

Lo dia 21 á las 10 se celebrará un aniversari general pera las Asociadas difuntas.

Xarada.

Un veus en l' abecedari,
la segona també hi es,
dos y tersa en lo rosari,
y á cal sastre prima tres.
Símament trist deu estar
qui lo tot ha de portar.

P.

La solució en lo número vinent.